

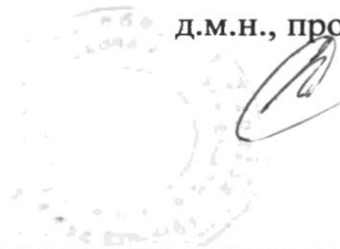
**УКРАЇНСЬКА ВІЙСЬКОВО-МЕДИЧНА АКАДЕМІЯ
КАФЕДРА ВІЙСЬКОВО-ПРОФІЛАКТИЧНОЇ МЕДИЦИНИ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради Української
військово-медичної академії
від 28 серпня 2020 р. протокол № 7

Голова вченої ради
д.м.н., професор

Валерій САВИЦЬКИЙ

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ГІГІЄНА ТА ПРОФЕСІЙНА ПАТОЛОГІЯ»
підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії**

Галузь знань : 22 «Охорона здоров'я»

Спеціальність: 222 "Медицина"

Освітньо-кваліфікаційний рівень: третій (освітньо-науковий)

Форма навчання: очна (денна)

Тривалість навчання: 14 кредитів (420 годин)

Шифр 1.1.08

Київ - 2020

Розроблено та внесено: Кафедра військово-профілактичної медицини
Української військово-медичної академії.

Розробники програми:

КОЖОКАРУ Андріан Андрійович – полковник медичної служби,
доктор медичних наук, професор, начальник кафедри ВПМ

ЩЕПАНКОВ Сергій Миколайович – полковник медичної служби,
кандидат медичних наук, доцент кафедри ВПМ

Робоча програма навчальної дисципліни
«Гігієна та професійна патологія»
розглянута на засіданні кафедри ВПМ
Протокол від “26” серпня 2020 року № 216

Начальник кафедри військово-профілактичної медицини

полковник медичної служби

Андрій КОЖОКАРУ

“26” 08 2020 року

Ухвалено Методичною радою Академії

Протокол від “27” 08 2020 року № 8

ПОГОДЖЕНО

Начальник факультету підготовки військових лікарів

полковник медичної служби

Валентин ФІЛІПШИН

“27” 08 2020 року

ВСТУП

Робоча програма та план підготовки в Українській військово-медичній академії (УВМА) здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня з вибіркової навчальної дисципліни **"Гігієна та професійна патологія"** є нормативним документом, в якому визначено зміст навчання та встановлено вимоги щодо обсягу та рівня професійної підготовки особи, якій присвоюється кваліфікація доктор філософії у галузях знань «Гігієна та професійна патологія» за спеціальностями: 222 «Медицина», а також для належного вирішення основних питань організації, збору та аналізу гігієнічних показників наукових досліджень, забезпечення відповідності кваліфікаційних вимог та уявлень про професійну компетентність доктора філософії, підвищення загального рівня управлінської та інформаційної культури доктора філософії, що відповідає програмним результатам навчання відповідної спеціальності

Робоча навчальна програма розроблена відповідно до освітньо-наукових програм, а також на підставі положень Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту» №1556-VII (2014), «Про наукову та науково-технічну діяльність», нормативно-правових актів Міністерства охорони здоров'я (МОЗ) України та Міністерства освіти на науки України, Постанови Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 року №167 «Порядок проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», Національної рамки кваліфікацій України, згідно вимог наказів Міністра оборони України від 27.05.2015 № 240 «Про затвердження Положення про вищі військові навчальні заклади» і від 09.01.2020 № 4 «Про затвердження Положення про особливості організації освітньої діяльності у вищих військових навчальних закладах Міністерства оборони України та військових навчальних підрозділах закладів вищої освіти» з урахуванням вимог постанови Кабміну від 28.03.2018 № 302 «Про затвердження Положення про систему безперервного професійного розвитку фахівців у сфері охорони здоров'я», наказу МОЗ України від 22.02.2019 № 446 «Деякі питання безперервного професійного розвитку лікарів», зареєстрованого в Мін'юсті 25.03.2019 за № 293/33264, Стратегії розвитку медичної освіти, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України 27 лютого 2019 року та інших нормативних документів, що регламентують підготовку фахівців галузі знань «Охорона здоров'я» на післядипломному етапі та ґрунтується на академічній доброчесності, медичній етиці та деонтології, профілактичній медицині.

1. Опис навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни для підготовки здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня з вибіркової навчальної дисципліни **"Гігієна та професійна патологія"** містить обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти; перелік компетентностей здобувача; нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання; форм атестації здобувачів вищої освіти; вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти; перелік нормативних документів на яких базується програма навчальної дисципліни.

Робоча програма навчальної дисципліни «Гігієна та професійна патологія»

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		Очна (денна) форма навчання
Кількість кредитів – 14	Галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»	цикл підготовки здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня
		Статус дисципліни: вибіркова
Кредитних модулів – 1	Спеціальність: 222 “Медицина”	Рік підготовки:
Змістових модулів – 1		Другий
Загальна кількість годин – 420		Семестр
		Третій-четвертий
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 340 год.; самостійної роботи – 80 год.	Рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий) Освітньо-кваліфікаційний рівень: доктор філософії	Лекції
		42 години
		Практичні заняття
		190 годин
		Семінарські заняття
		108 годин
		Самостійна робота
		80 годин
		Індивідуальні завдання
	Вид та форма контролю: Іспит	

Предметом вивчення навчальної дисципліни є організація санітарно-гігієнічних, протиепідемічних та профілактичних заходів щодо

інфекційних та неінфекційних хвороб у військових частинах та закладах охорони здоров'я Збройних Сил України в мирний час та в особливий період.

Міждисциплінарні зв'язки. "Гігієна та професійна патологія", як навчальна дисципліна, ґрунтується на вивченні здобувачами вищої освіти в УВМА гігієни, військової епідеміології, організації охорони здоров'я, військової токсикології, радіології та медичного захисту, військової фармації, фізіології військової праці, медичної статистики, інформатики й інтегрується з цими дисциплінами.

Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми – Навчальний портал УВМА ([https://mcdl.mil.gov.ua/#Adjuncture, Doctoranture.html](https://mcdl.mil.gov.ua/#Adjuncture,Doctoranture.html)) у відповідних розділах.

2. Загальна мета і завдання навчальної дисципліни

2.1. Головною метою підготовки здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня з вибіркової навчальної дисципліни "Гігієна та професійна патологія" є: розвиток, удосконалення і реалізація набутих знань, умінь, навиків і розумінь, необхідних і достатніх для вирішення всіх аспектів діяльності доктора філософії на відповідній посаді, продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем, впровадження методології наукової діяльності для практичних навичок пошуку, отримання, інтерпретації, критичної оцінки науково доведеної інформації; отримання нових фактів, що розширюють сферу знань і спрямовані на розв'язання комплексних проблем науки та практичного застосування, аналітичних і креативних здібностей, спроможність генерувати ідеї, формулювати висновки та створювати концепції, розробляти наукові проекти, спрямовані на отримання нових знань в галузі охорони здоров'я із залученням сучасних інформаційних технологій.

2.2. Завданнями навчальної дисципліни є:

- підвищити поінформованість здобувачів вищої освіти з питань гігієни та професійної патології;
- удосконалити практичні навички використання результатів гігієни та професійної патології;
- закріпити та підвищити набуті раніше знання, уміння та навички щодо профілактики основних інфекційних та неінфекційних хвороб з урахуванням сучасних вимог гігієни та професійної патології з метою профілактики інфекційної захворюваності та впливу шкідливих факторів на організм людини, відповідального ставлення (в т.ч. власного) щодо формування навичок здорового способу життя і корекції шкідливих звичок;
- надати здобувачам вищої освіти знання щодо сучасних аспектів гігієни та професійної патології, закріпити вміння ефективного використання профілактичних заходів в практичній діяльності та інтерпретації отриманих результатів.

2.3. У процесі вивчення дисципліни слухачі повинні:

ЗНАТИ:

- поняття, методологію та завдання гігієни та професійної патології;
- передумови виникнення гігієни та професійної патології, історію її розвитку основні принципи гігієни та професійної патології;
- сучасні тенденції розвитку гігієни та професійної патології;
- ключові поняття гігієни та професійної патології: визначення, історія розвитку, основні принципи, методи дослідження, етичні проблеми в гігієні та професійної патології;
- алгоритм пошуку та прийняття рішень з урахуванням принципів гігієни та професійної патології;
- характеристику методів гігієнічних досліджень;
- вимоги директивних та законодавчих документів, що визначають основну мету та задачі санітарно-епідеміологічної служби, права і обов'язки санітарного лікаря;
- організаційну структуру санітарно-епідеміологічного управління Міністерства служби України;
- стан здоров'я населення (рівень загальної, інфекційної, професійної захворюваності, стан фізичного розвитку окремих контингентів тощо);
- демографічні показники (народжуваність, смертність, склад за віком, статтю, професійними групами тощо) ;
- критерії санітарного стану об'єктів навколишнього середовища (повітря, питна вода, водоймища, ґрунт тощо);
- вимоги нормативних документів, що регламентують якість повітряного середовища та повітря робочих приміщень, питної води, харчових продуктів, води водних об'єктів, які використовуються для господарсько-питного водопостачання; фізичних чинників;
- особливості гігієнічних вимог до окремих споруд будинків, установ житлового і громадського призначення, до систем збору, видалення та знезаражування побутових та промислових відходів;
- вимоги нормативних документів щодо гігієни планування та забудови населених місць;
- основи військової гігієни.

ВМІТИ:

- оцінити санітарно-епідеміологічну ситуацію, виділити основні чинники несприятливого впливу на стан здоров'я населення та застосувати дійові заходи щодо їх поліпшення ;
- оцінити гігієнічну ефективність запланованих заходів;
- здійснювати санітарний нагляд на всіх комунальних об'єктах;
- організувати лабораторно-інструментальний контроль на об'єктах санітарного нагляду;

- аналізувати результати санітарних обстежень, лабораторних досліджень та скласти кваліфікований висновок;
- аналізувати результати обстежень та розслідувань спалахів гострих кишкових захворювань та харчових отруєнь разом з епідеміологом;
- провести санітарне обстеження об'єктів комунального господарства, торгівлі, громадського харчування і харчової промисловості, промислових підприємств, дитячих дошкільних закладів та шкіл, установ для підлітків з застосуванням лабораторно-інструментальних методів дослідження;
- організувати роботу санітарно-гігієнічного відділу санітарно-епідеміологічного управління, скласти звіт та підготувати окремі матеріали щодо аналізу санітарних ситуацій.

3. Компетентності, які набуваються під час засвоєння навчальної дисципліни

3.1. Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі Охорони здоров'я, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики.

3.2. Програмні компетентності (загальні):

Здатність до абстрактного мислення, синтезу, аналізу та оцінювання сучасних наукових досягнень

Здатність до проведення оцінювання результатів наукових досліджень з використанням знань та умінь у галузі медичної статистики

Здатність до здійснення усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження українською мовою

Здатність застосовувати сучасні інформаційні технології у науковій діяльності, організації та проведення навчальних занять

Здатність ефективно спілкуватися із спеціальною та загальною аудиторіями державною та іноземною мовами

Здатність планувати та вирішувати завдання власного професійного та особистісного розвитку

Здатність навчатися, мати сучасний рівень навчання

Здатність слідувати етичним нормам у професійній діяльності, під час планування та проведення наукових досліджень

3.3. Програмні компетентності (професійні):

Здатність здійснювати аналіз наукової літератури (вітчизняної та зарубіжної), створити та оформити огляд літератури (мета аналіз)

Здатність провести аналіз результатів наукових досліджень та оформити їх у вигляді наукової публікації/виступу українською та англійською мовами

Здатність в умовах закладу охорони здоров'я на підставі результатів епідеміологічного обстеження осередків інфекційних хвороб, епідеміологічного аналізу, використовувати існуючі профілактичні та протиепідемічні методи

Здатність в умовах закладів охорони здоров'я, медичних підрозділів військових частин, використовуючи статистичні та лабораторні методи, здійснювати епідеміологічний аналіз інфекційної захворюваності населення, виявляючи: групи ризику; території ризику; час ризику; фактори ризику

4. Запланований результат навчання

Згідно з вимогами освітньої програми визначені та сформульовані наступні результати навчання здобувачів вищої освіти:

Згідно з вимогами освітньої програми визначені та сформульовані наступні результати навчання здобувачів вищої освіти:

Застосовувати науково-професійні знання; формулювати ідеї, концепції з метою використання в роботі освітнього та наукового спрямування.

Інтерпретувати та аналізувати інформацію, коректно оцінювати нові й складні явища та проблеми з науковою точністю критично, самостійно і творчо

Самостійно і критично проводити аналіз і синтез наукових даних.

Використовувати результати наукових досліджень в медичній практиці, освітньому процесі та суспільстві.

Представляти результати наукових досліджень в усній і письмовій формах у науковому співтоваристві і суспільстві в цілому, відповідно до національних та міжнародних стандартів

Використовувати етичні принципи в роботі, дотримуватися наукової етики.

Демонструвати академічну доброчесність та діяти відповідально щодо достовірності отриманих наукових результатів

5. Структура навчальної дисципліни

5.1. Розподіл навчального часу з дисциплін за семестрами та видами навчальних занять

Назва дисципліни	Кількість кредитів, годин, з них					Рік навчання	Вид контролю
	Всього	Л	ПЗ	С	СР		
Гігієна та професійна патологія	14 кредитів ЕС ST/ 420 годин	42	190	108	80	2-й	Іспит

Примітка: Л - лекції, ПЗ - практичні заняття, С - семінарські заняття, СР – самостійна робота, 1 кредит ЄКТС (ECTS) – 30 год.

Табл. 5.2. Змістовний план вивчення навчальної дисципліни

№ з/п	Види навчальних занять	Кількість годин	З них		Номери семестрів, назва змістового модуля, тем і занять, навчальні питання	Матеріально-технічне забезпечення	Інформаційно-методичне забезпечення
			Навчальні заняття	Самостійна робота			
1	2	3	4	5	6	7	8
Кредитний модуль 1Рік навчання: 2-йСеместр: 3- 4							
Змістовий модуль - 1.							
1	Лекція	2	2		Тема 1. Соціальна гігієна і організація санітарно-епідеміологічного нагляду. 1. Санітарно-епідеміологічний нагляд в системі охорони здоров'я України. 2. Законодавчі документи, що визначають основги санітарного і епідеміологічного благополуччя. 3. Основні принципи організації діяльності головного санітарного лікаря.	Мультимедій-на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 28. – С. 5-69. 19.– С.30-78. 12.– С. 4-52.
2	Семінар	2	2		Тема 1. Соціальна гігієна і організація санітарно-епідеміологічного нагляду. 1. Соціальна гігієна і організація санітарно-епідеміологічного нагляду. 2. Основна мета, завдання, напрямки в діяльності лікаря із загальної гігієни. 3. Форми і методи планування роботи лікаря із загальної гігієни.	Мультимедій-на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 28. – С. 5-69. 19.– С.30-78. 12.– С. 4-52.
3	Практичне заняття	4	4		Тема 1. Соціальна гігієна і організація санітарно-епідеміологічного нагляду. 1. Аналіз діяльності роботи лікаря з загальної гігієни. Обліково-звітні форми з організації та проведення попереджувального та поточного санітарного нагляду. 2. Гігієнічне навчання та виховання населення.	Мультимедій-на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 28. – С. 5-69. 19.– С.30-78. 12.– С. 4-52.

4	Самостійна робота	4	4		<p>Тема 1. Соціальна гігієна і організація санітарно-епідеміологічного нагляду.</p> <p>1. Соціально-гігієнічні аспекти та основні принципи охорони навколишнього середовища. Законодавство України “Про охорону навколишнього середовища”.</p> <p>2. Професійна деонтологія санітарного лікаря, керівника відділом, відділенням СЕУ.</p> <p>3. Організація попереджувального санітарного нагляду.</p>	таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 28. – С. 5-69. 19.– С.30-78. 12.– С. 4-52.
5	Лекція	2	2		<p>Тема 2. Вибрані питання комунальної гігієни.</p> <p>1. Гігієна планування населених місць.</p> <p>2. Соціально-гігієнічні аспекти розвитку населених місць України.</p>	Мультимедій-на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 15– С.10-320 29–С.124-129.
6	Практичне заняття	16	16		<p>Тема 2. Вибрані питання комунальної гігієни.</p> <p>1. Гігієна водопостачання.</p> <p>2. Гігієна ґрунту і санітарна очистка населених місць.</p> <p>3. Гігієна житлових і громадських будинків, лікувально-профілактичних установ.</p>	Мультимедій-на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 15– С.10-320 29–С.124-129.
7	Семінар	12	12		<p>Тема 2. Вибрані питання комунальної гігієни.</p> <p>1. Гігієна планування військових містечок.</p> <p>2. Гігієна водопостачання в польових умовах.</p> <p>3. Гігієна ґрунту і санітарна очистка у віддалених гарнізонах.</p> <p>4. Гігієна військових лікувально-профілактичних установ.</p>	Мультимедій-на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 15– С.10-320 29–С.124-129.
8	Самостійна робота	4	4		<p>Тема 2. Вибрані питання комунальної гігієни.</p> <p>1. Санітарна оцінка заходів щодо оздоровлення території в зв'язку з несприятливими впливами господарської діяльності.</p> <p>2. Гігієнічні питання функціонального зонування, організація та впорядкування СЗЗ.</p> <p>3. Гігієнічна оцінка впливу шуму та вібрації на умови життя та здоров'я населення.</p> <p>4. Основи гігієнічного нормування чинників середовища закритих приміщень. Гігієнічне значення і нормування мікроклімату.</p>	таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 15– С.10-320 29–С.124-129.

9	Лекція	2	2		Тема 3. Вибрані питання гігієни харчування. 1. Соціально-гігієнічні аспекти гігієни харчування. 2. Гігієна харчових продуктів і санітарний нагляд за підприємствами харчової промисловості.	Мультимедій-на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 2 – С.12-257. 10– С.15-569
10	Семінар	10	10		Тема 3. Вибрані питання гігієни харчування. 1. Соціально-гігієнічні аспекти гігієни харчування військовослужбовців. 2. Гігієна харчових продуктів і санітарний нагляд за військовими об'єктами харчування. 3. Санітарний нагляд за підприємствами громадського харчування.	Мультимедій-на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 2 – С.12-257. 10– С.15-569
11	Практичне заняття	9	9		Тема 3. Вибрані питання гігієни харчування. 1. Гігієнічні вимоги до м'яса і санітарний нагляд за підприємствами м'ясної промисловості. 2. Гігієна рибних продуктів. 3. Гігієна виробництва і гігієнічна експертиза хліба та кондитерських виробів. 4. Поточний санітарний нагляд за підприємствами торгівлі продовольчими товарами.	Мультимедій-на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 2 – С.12-257. 10– С.15-569
12	Самостійна робота	4	4		Тема 3. Вибрані питання гігієни харчування. 1. Ознаки псування консервних банок, продуктів. 2. Гігієна виробництва безалкогольних напоїв. 3. Гігієна харчування дітей та підлітків. 4. Харчові отруєння. Класифікація, епідеміологічні особливості, аналіз. Етіологічна структура, епідеміологічні особливості спалахів мікробних та немікробних харчових отруєнь.	таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 2 – С.12-257. 10– С.15-569
13	Лекція	2	2		Тема 4. Вибрані питання гігієни праці. 1. Організація, форми і методи державного санітарного нагляду з гігієни праці. Особливості санітарного нагляду. 2. Основи фізіології праці. 3. Фізичні фактори виробничого середовища.	Мультимедій-на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 27. – Т 1-2. 29– С. 2-480. 21.–С. 2-103.

14	Семінар	12	12		<p>Тема 4. Вибрані питання гігієни праці.</p> <p>1. Організація та проведення попереджувального санітарного нагляду за розробкою розділу охорони навколишнього середовища в проектах об'єктів виробничого призначення на різних етапах нагляду.</p> <p>2. Методи вивчення умов та характеру праці, їх вплив на стан здоров'я і захворюваність робітників.</p> <p>3. Методи дослідження і оцінка функціонального стану організму в процесі праці.</p> <p>4. Гігієнічна характеристика, нормування, методи вимірювання і оцінка фізичних факторів виробничого середовища (виробничого шуму, вібрації, ультразвуку, інфразвуку). Заходи щодо боротьби з ними. Вібраційна хвороба і її профілактика.</p>	Мультимедій-на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 27. – Т 1-2. 29– С. 2-480. 21.–С. 2-103.
15	Практичне заняття	14	14		<p>Тема 4. Вибрані питання гігієни праці.</p> <p>1. Основи фізіології військової праці</p> <p>2. Фізичні фактори професійного середовища військовослужбовців.</p> <p>3. Методи вивчення умов та характеру військової праці, їх вплив на стан здоров'я і захворюваність військовослужбовців.</p> <p>4. Методи дослідження і оцінка функціонального стану організму в процесі праці.</p>	Мультимедій-на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 27. – Т 1-2. 29– С. 2-480. 21.–С. 2-103.
16	Самостійна робота	4	4		<p>Тема 4. Вибрані питання гігієни праці.</p> <p>1. Гігієнічна характеристика неіонізуючого випромінювання: електромагнітні поля і електромагнітні випромінювання /ЕМП, ЕМВ/.</p> <p>2. Гігієнічна характеристика пилового чинника.</p> <p>3. Хімічні та біологічні чинники виробничого середовища.</p> <p>4. Гігієна праці в окремих галузях народного господарства.</p>	таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 5. – Т 1-2. 7. – С. 2-480. 23.–С. 2-103.
17	Лекція	2	2		<p>Тема 5. Вибрані питання гігієни дітей та підлітків.</p> <p>1. Актуальні питання гігієни дітей та підлітків.</p> <p>2. Основні показники стану здоров'я.</p> <p>3. Мета, завдання та напрямки роботи щодо контролю за навчально-виховними установами.</p>	Мультимедій-на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 8.– С.10-300.

18	Семінар	2	2		Тема 5. Вибрані питання гігієни дітей та підлітків. 1. Гігієнічні основи фізичного виховання. 2. Принципи гігієнічного нормування повітряно-теплового режиму, основи вимоги і нормативи для дитячих приміщень.	Мультимедій-на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 8.– С.10-300.
19	Практичне заняття	4	4		Тема 5. Вибрані питання гігієни дітей та підлітків. 1. Вплив соціально-гігієнічних чинників на стан здоров'я та фізичний розвиток дитячого населення; проблеми і завдання санітарно-епідеміологічної служби. 2. Гігієнічні основи виховання дітей і підлітків. 3. Гігієнічні вимоги до місць трудового і професійного навчання; заходи щодо профілактики	Мультимедій-на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 8.– С.10-300.
20	Самостійна робота	4	4		Тема 5. Вибрані питання гігієни дітей та підлітків. 1. Зміст роботи лікаря СЕС щодо контролю за трудовим вихованням, навчанням і професійної освітою учнів. 2. Загальні вимоги до обладнання дитячих навчально-виховних і навчально-виробничих приміщень.	таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 8.– С.10-300.
21	Лекція	2	2		Тема 6. Вибрані питання радіаційної гігієни. 1. Державний санітарний нагляд в галузі радіаційної гігієни. 2. Основні задачі нагляду. Попереджувальний та поточний санітарний нагляд за об'єктами, де застосовуються радіоактивні речовини і джерела іонізуючого випромінювання. 3. Гігієнічні аспекти профілактики наслідків радіаційних аварій.	Мультимедій-на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 26–С.12-221 29-С.124-129
22	Семінар	4	4		Тема 6. Вибрані питання радіаційної гігієни. 1. Попереджувальний та поточний санітарний нагляд за об'єктами, де застосовуються радіоактивні речовини і джерела іонізуючого випромінювання. 2. Гігієнічні аспекти ліквідації наслідків радіаційних аварій. 3. Радіаційна безпека населення і охорона навколишнього середовища. Гігієнічне значення впливу на здоров'я.	Мультимедій-на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 26–С.12-221 29-С.124-129

23	Практичне заняття	6	6		Тема 6. Вибрані питання радіаційної гігієни. 1. Радіаційна безпека військовослужбовців і охорона навколишнього середовища. 2. Гігієнічна оцінка природного радіаційного фону. 3. Радіоактивність навколишнього середовища та її гігієнічне значення. Радіаційна безпека при використанні джерел іонізуючого випромінювання.	Мультимедій-на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 26–С.12-221 29-С.124-129
24	Самостійна робота	2	2		Тема 6. Вибрані питання радіаційної гігієни. 1. Опромінення пацієнтів при радіонуклідній діагностиці. 2. Забезпечення безпеки персоналу рентгенівських кабінетів, лабораторій радіонуклідної діагностики, відділень променевої терапії.	таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 26–С.12-221 29-С.124-129
25	Лекція	2	2		Тема 7. Вибрані питання гігієни і токсикології пестицидів, що застосовуються у сільському господарстві. 1. Застосування пестицидів у сільському господарстві як актуальна гігієнічна проблема. Стан та перспективи застосування отрутохімікатів у сільському господарстві. 2. Пестициди, як чинники забруднення навколишнього середовища і харчових продуктів. 3. Особливості дії різних пестицидів на організм людини. 4. Гігієнічна експертиза вмісту пестицидів в об'єктах навколишнього середовища.	Мультимедій-на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 14–С.5-250.
26	Семінар	2	2		Тема 7. Вибрані питання гігієни і токсикології пестицидів, що застосовуються у сільському господарстві. 1. Застосування пестицидів у сільському господарстві як актуальна гігієнічна проблема. Стан та перспективи застосування отрутохімікатів у сільському господарстві. 2. Особливості дії різних пестицидів на організм військовослужбовців.	Мультимедій-на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 14–С.5-250.

27	Практичне заняття	4	4		<p>Тема 7. Вибрані питання гігієни і токсикології пестицидів, що застосовуються у сільському господарстві.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Пестициди, як чинники забруднення навколишнього середовища і харчових продуктів. 2. Особливості дії різних пестицидів на організм людини. 3. Гігієнічна експертиза вмісту пестицидів в об'єктах навколишнього середовища. 	Мультимедій-на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 14–С.5-250.
28	Самостійна робота	4	4		<p>Тема 7. Вибрані питання гігієни і токсикології пестицидів, що застосовуються у сільському господарстві.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Токсикологія пестицидів, що застосовують у сільському господарстві. Класифікація пестицидів. 2. Медичний контроль осіб, які працюють з пестицидами. 3. Методи визначення залишкової кількості пестицидів 	таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 14–С.5-250.
29	Семінар	2	2		<p>Тема 8. Вибрані питання лабораторної діяльності.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Організація роботи лабораторій. Офіційні документи. Планування роботи. 2. Мета і задачі лабораторій при здійсненні санітарного контролю. 3. Роль і значення єдності заходів і методів вимірювання в роботі лабораторій. 	Мультимедій-на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 20.–С. 2-25. 22.–С. 3-48.
30	Практичне заняття	14	14		<p>Тема 8. Вибрані питання лабораторної діяльності.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Порядок організації та проведення державного нагляду за заходами, вимірювальними приладами і засобами контролю. 2. Показники стандартів, ТУ, інформаційні бюлетені та інша нормативно-технічна документація /НТД/. 3. Категорії та види НТД, порядок обліку та зберігання НТД. Атестація лабораторій. 	Мультимедій-на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 20.–С. 2-25. 22.–С. 3-48.
31	Самостійна робота	4	4		<p>Тема 8. Вибрані питання лабораторної діяльності.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Лабораторія СЕУ як методичний і організаційний центр в роботі санітарних лабораторій промислових підприємств. 2. Основні вимоги до улаштування лабораторій. 3. Комплектні лабораторії 	таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 20.–С. 2-25. 22.–С. 3-48.

32	Лекція	2	2		<p>Тема 9. Визначення, предмет і методи військової гігієни.</p> <p>1. Задачі військової гігієни по медичному забезпеченню ЗС України в мирний час та особливий період.</p> <p>2. Предмет і зміст військової гігієни.</p> <p>3. Задачі сучасної гігієни. Задачі медичної служби по санітарно-гігієнічному забезпеченню військ.</p>	Мультимедій-на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 3.– С.4-15. 22.– С.3-138. 24–С.8-60.
33	Семінар	2	2		<p>Тема 9. Визначення, предмет і методи військової гігієни.</p> <p>1. Організація та проведення санітарного нагляду в ЗС України.</p> <p>2. Організаційно-штатна структура та оснащення санітарно-епідеміологічних установ ЗС України мирного та особливого періоду.</p>	Мультимедій-на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 3.– С.4-15. 22.– С.3-138. 24–С.8-60.
34	Лекція	2	2		<p>Тема 10. Організація санітарно-гігієнічних заходів у військах в мирний та особливий період.</p> <p>1. Основні принципи організації та проведення санітарно-гігієнічних заходів у військах в мирний час.</p> <p>2. Основи планування роботи лікаря-гігієніста СЕЛ з'єднання, медичної служби військової частини по контролю за харчуванням, водозабезпеченням, розміщенням та умовами праці військовослужбовців, за охороною оточуючого природного середовища.</p> <p>3. Особливості санітарно-гігієнічного забезпечення військ в різних кліматичних умовах.</p>	Мультимедій-на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 3.– С.4-15. 22.– С.3-138. 22.– С.3-138.
35	Семінар	2	2		<p>Тема 10. Організація санітарно-гігієнічних заходів у військах в мирний час та особливий період.</p> <p>1. Основні принципи організації та проведення санітарно-гігієнічних заходів у військах в мирний час та особливий період.</p> <p>2. Основи планування роботи гігієнічного відділення по контролю за харчуванням, водозабезпеченням, розміщенням та умовами праці військовослужбовців, за охороною оточуючого природного середовища.</p> <p>3. Особливості санітарно-гігієнічного забезпечення військ в умовах помірного клімату.</p>	Мультимедій-на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 3.– С.4-15. 22.– С.3-138. 22.– С.3-138.

36	Практичне заняття	6	6		<p>Тема 10. Організація санітарно-гігієнічних заходів у військах в мирний час та особливий період..</p> <p>1. Основні принципи організації та проведення санітарно-гігієнічних заходів у військах в особливий період.</p> <p>2. Основи планування роботи гігієнічного відділення СЕВ гарнізону по контролю за харчуванням, водозабезпеченням, розміщенням та умовами праці військовослужбовців, за охороною оточуючого природного середовища.</p>	Мультимедій-на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 3.– С.4-15. 22.– С.3-138. 22.– С.3-138.
37	Лекція	2	2		<p>Тема 11. Організація та зміст санітарно-гігієнічного контролю за водозабезпеченням військ в мирний час та особливий період.</p> <p>1. Планування роботи санітарно-гігієнічного відділення по контролю за водозабезпеченням військ.</p> <p>2. Санітарно-гігієнічні вимоги до устрою та експлуатації водопроводів.</p> <p>3. Організація і проведення санітарно-гігієнічного контролю за розгортанням та роботою пунктів водопостачання.</p>	Мультимедій-на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 3.– С.55-104. 24. – С. 186-279. 32.–С.4-90
38	Семінар	4	4		<p>Тема 11. Організація та зміст санітарно-гігієнічного контролю за водозабезпеченням військ в мирний час та особливий період.</p> <p>1. Планування роботи санітарно-гігієнічного відділення по контролю за водозабезпеченням військ.</p> <p>2. Санітарно-гігієнічні вимоги до устрою та експлуатації водопроводів.</p> <p>3. Організація і проведення санітарно-гігієнічного контролю за розгортанням та роботою пунктів водопостачання.</p>	Мультимедій-на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 3.– С.55-104. 24. – С. 186-279. 32.–С.4-90
39	Практичне заняття	4	4		<p>Тема 11. Організація та зміст санітарно-гігієнічного контролю за водозабезпеченням військ в мирний час та особливий період.</p> <p>1. Санітарно-гігієнічні вимоги до устрою та експлуатації водопроводів.</p> <p>2. Організація і проведення санітарно-гігієнічного контролю за розгортанням та роботою пунктів водопостачання.</p>	Мультимедій-на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 3.– С.55-104. 24. – С. 186-279. 32.–С.4-90

40	Самостійна робота	4	4		<p>Тема 11. Організація та зміст санітарно-гігієнічного контролю за водозабезпеченням військ в мирний час та особливий період.</p> <p>1. Об'єм лабораторних досліджень при контролі за якістю води в польових умовах, вказівки, які мають для їх проведення</p> <p>2. Забезпечення водою лікувально-профілактичних установ у військовий час (табельні засоби добування, обробки та збереження води, норми використання води).</p> <p>3. Обстеження джерела водопостачання військової частини. Оформлення акту обстеження.</p>	таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 3.– С.55-104. 24. – С. 186-279. 32.–С.4-90
41	Семінар	4	4		<p>Тема 12. Сучасні методи гігієнічного контролю за кількісною та якісною сторонами харчування військовослужбовців, що проводиться медичною службою частин, з'єднань, а також силами та засобами санітарно-епідеміологічних установ ЗС України.</p> <p>1. Методи вивчення стану фактичного харчування особового складу.</p> <p>2. Методи оцінки адекватності харчування умовам праці та побуту військовослужбовців.</p> <p>3. Санітарно-гігієнічний контроль за організацією лікувального та дієтичного харчування військовослужбовців.</p>	Мультимедійна презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 2.– С.4-250. 3– С.122-142 12.– С.2-157. 24–С.279-322.
42	Практичне заняття	9	9		<p>Тема 12. Сучасні методи гігієнічного контролю за кількісною та якісною сторонами харчування військовослужбовців, що проводиться медичною службою частин, з'єднань, а також силами та засобами санітарно-епідеміологічних установ ЗС України.</p> <p>1. Методи вивчення стану фактичного харчування особового складу. Поняття про харчовий статус.</p> <p>2. Методи оцінки адекватності харчування умовам праці та побуту військовослужбовців. Розрахунковий та лабораторні (визначення білку, жирів, вуглеводів, мінеральних солей, вітамінів) методи визначення хімічного складу, енергетичної цінності військових раціонів.</p> <p>3. Санітарно-гігієнічний контроль за організацією лікувального, дієтичного та профілактичного харчування військовослужбовців.</p>	Мультимедійна презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 2.– С.4-250. 3– С.122-142 12.– С.2-157. 24–С.279-322.4

43	Самостійна робота	4	4		<p>Тема 12. Сучасні методи гігієнічного контролю за кількісною та якісною сторонами харчування військовослужбовців, що проводиться медичною службою частин, з'єднань, а також силами та засобами санітарно-епідеміологічних установ ЗС України.</p> <p>1. Складання та оцінка розкладок продуктів.</p>	таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 2.– С.4-250. 3– С.122-142 12.– С.2-157. 24–С.279-322.
44	Семінар	4	4		<p>Тема 13. Гігієнічна характеристика діючих норм продовольчого постачання особового складу ЗС України.</p> <p>1. Види пайків, які прийняті для постачання в ЗС України.</p> <p>2. Особливості організації харчування, пов'язані з різними умовами навчально-бойової підготовки та несенням служби в різних кліматичних зонах країни.</p>	Мультимедійна презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 2.– С.4-250. 3– С.122-142 12.– С.2-157. 25–С.5-92.
45	Практичне заняття	4	4		<p>Тема 13. Гігієнічна характеристика діючих норм продовольчого постачання особового складу ЗС України.</p> <p>1. Особливості організації харчування, пов'язані з різними умовами навчально-бойової підготовки та несенням служби в різних кліматичних зонах країни.</p> <p>2. Харчування в аварійних ситуаціях, принципи складання субкалорійних раціонів.</p>	Мультимедійна презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 2.– С.4-250. 3– С.122-142 12.– С.2-157. 25–С.5-92.
46	Самостійна робота	4	4		<p>Тема 13. Гігієнічна характеристика діючих норм продовольчого постачання особового складу ЗС України.</p> <p>1. Харчування в польових умовах, принципи складання субкалорійних раціонів.</p>	таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 2.– С.4-250. 3– С.122-142 12.– С.2-157. 25–С.5-92.

47	Лекція	2	2		<p>Тема 14. Санітарно-гігієнічний контроль за організацією харчування військовослужбовців в мирний час та особливий період.</p> <p>1. Задачі та зміст санітарно-гігієнічного контролю за організацією харчування військовослужбовців; сили та засоби санітарно-епідеміологічних установ ЗС України, які приймають участь в контролі за харчуванням.</p> <p>2. Санітарно-гігієнічні вимоги, які висуваються до транспортування, зберігання, видачі та отримання продуктів зі складу військової частини.</p> <p>3. Обстеження об'єктів харчування військової частини (їдальні, продовольчого складу, солдатської чайної, магазину, кондитерського цеху і т. і.).</p>	Мультимедій-на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 2.– С.4-250. 3– С.122-142 12.– С.2-157. 25–С.5-92.4.
48	Семінар	4	4		<p>Тема 14. Санітарно-гігієнічний контроль за організацією харчування військовослужбовців в мирний час та особливий період.</p> <p>1. Контроль за санітарним станом військових об'єктів харчування. Особливості санітарно-гігієнічного контролю за організацією харчування у військовий час.</p> <p>2. Розміщення та санітарне утримання об'єктів харчування, оснащення їх технологічним устаткуванням та інвентарем.</p> <p>3. Оформлення акту обстеження з зазначенням недоліків, які мають, порядок їх усунення.</p>	Мультимедій-на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 2.– С.4-250. 3– С.122-142 12.– С.2-157. 25–С.5-92..
49	Практичне заняття	6	6		<p>Тема 14. Санітарно-гігієнічний контроль за організацією харчування військовослужбовців в мирний час та особливий період.</p> <p>1. Контроль за організацією харчування військовослужбовців</p> <p>2. Санітарно-гігієнічні вимоги, які висуваються до зберігання продуктів на складах військової частини.</p> <p>3. Особливості санітарно-гігієнічного контролю за організацією харчування у військовий час.</p>	Мультимедій-на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 2.– С.4-250. 3– С.122-142 12.– С.2-157. 25–С.5-92.

50	Самостійна робота	4	4		<p>Тема 14. Санітарно-гігієнічний контроль за організацією харчування військовослужбовців в мирний час та особливий період.</p> <p>1. Офіційні документи, які регламентують організацію харчування особового складу.</p> <p>2. Наявність у працівників системи харчування санітарних книжок, додержання ними правил особистої гігієни та термінів медичних обстежень.</p> <p>3. Перевірка умов та термінів зберігання продуктів харчування, контроль за порядком їх перевезення.</p>	таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 2.– С.4-250. 3– С.122-142 12.– С.2-157. 25–С.5-92.
51	Семінар	4	4		<p>Тема 15. Санітарна експертиза харчових продуктів та готової їжі в мирний час та особливий період.</p> <p>1. Вимоги офіційних документів, щодо проведення санітарної експертизи продовольства.</p> <p>2. Особливості організації і проведення санітарної експертизи продовольства у мирний час</p>	Мультимедійна презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 2.– С.4-250. 3– С.142-164 12.– С.2-157. 24–С.366-376.
52	Практичне заняття	9	9		<p>Тема 15. Санітарна експертиза харчових продуктів та готової їжі в мирний час та особливий період.</p> <p>1. Організація та етапи проведення санітарної експертизи продовольства.</p> <p>2. Особливості організації і проведення санітарної експертизи продовольства у військовий час.</p> <p>3. Сучасні методи визначення радіоактивного і хімічного зараження продуктів харчування та готової їжі.</p>	Мультимедійна презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 2.– С.4-250. 3– С.142-164 12.– С.2-157. 24–С.366-376.

53	Самостійна робота	4	4		<p>Тема 15. Санітарна експертиза харчових продуктів та готової їжі в мирний час та особливий період.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сили та засоби СЕУ ЗС України для проведення санітарної експертизи харчових продуктів. 2. Граничнодопустимі величини забруднення продуктів РР та СДОР, їх токсиколого-гігієнічне обґрунтування. 3. Лабораторні методи дослідження хліба, жирів, м'яса та м'ясних продуктів, яєць, молока та молочних продуктів. 4. Заключення про якість та подальше використання продовольства, яке досліджувалось. 	таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 2.– С.4-250. 3– С.142-164 12.– С.2-157. 24–С.366-376.
54	Семінар	2	2		<p>Тема 16. Сучасні гігієнічні вимоги до планування та забудови військових містечок.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сучасні гігієнічні вимоги до планування та забудови військових частин. 2. Гігієнічні вимоги до спорядження та санітарно-технічного обладнання військових будівель. 3. Гігієнічні вимоги, які пред'являються до казарм. 	Мультимедій-на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 2.– С.4-250. 3– С.142-164 12.– С.2-157. 24–С.366-376.
55	Практичне заняття	14	14		<p>Тема 16. Сучасні гігієнічні вимоги до планування та забудови військових містечок.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Види забудови. 2. Типи жилих та громадських будов. 	Мультимедій-на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 3–С.248-276. 24–С.61-92. 31. – С. 2-76.
56	Самостійна робота	4	4		<p>Тема 16. Сучасні гігієнічні вимоги до планування та забудови військових містечок.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Схеми внутрішнього планування військових містечок та їх гігієнічна оцінка. 	таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 3–С.248-276. 24–С.61-92. 31. – С. 2-76.

57	Лекція	2	2		<p>Тема 17. Основні гігієнічні нормативи розміщення особового складу, їх фізіолого-гігієнічне обґрунтування. Санітарно-гігієнічний контроль за умовами розміщення особового складу в стаціонарних та польових умовах.</p> <p>1. Вимоги Статуту внутрішньої служби, інших провідних документів до розміщення військовослужбовців.</p> <p>2. Види польового розміщення військ (розміщення в населених пунктах, в тимчасових військових містечках, бівуачне розташування).</p> <p>3. Планування роботи гігієнічного відділення по контролю за розміщенням військовослужбовців в різних умовах.</p>	Мультимедій-на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 3–С.248-276. 24–С.61-92. 31. – С. 2-76.
58	Семінар	2	2		<p>Тема 17. Основні гігієнічні нормативи розміщення особового складу, їх фізіолого-гігієнічне обґрунтування. Санітарно-гігієнічний контроль за умовами розміщення особового складу в стаціонарних та польових умовах.</p> <p>1. Види польового розміщення військ</p> <p>2. Планування роботи по контролю за розміщенням військовослужбовців в польових умовах.</p> <p>3. Методи контролю за розміщенням особового складу</p>	Мультимедій-на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 3–С.248-276. 24–С.61-92. 31. – С. 2-76..
59	Практичне заняття	9	9		<p>Тема 17. Основні гігієнічні нормативи розміщення особового складу, їх фізіолого-гігієнічне обґрунтування. Санітарно-гігієнічний контроль за умовами розміщення особового складу в стаціонарних та польових умовах.</p> <p>1. Основні нормативи розміщення військовослужбовців (повітряний куб, площа) та їх гігієнічне обґрунтування. Вимоги до вентиляції та штучного освітлення казармених приміщень. Фізіолого-гігієнічні основи нормування мікрокліматичних умов в жилих та службових приміщеннях.</p> <p>2. Методи контролю за за роботою вентиляції, природним та штучним освітленням приміщень, дослідження мікроклімату приміщень.</p>	Мультимедій-на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 3–С.248-276. 24–С.61-92. 31. – С. 2-76.

60	Самостійна робота	4	4		<p>Тема 17. Основні гігієнічні нормативи розміщення особового складу, їх фізіолого-гігієнічне обґрунтування. Санітарно-гігієнічний контроль за умовами розміщення особового складу в стаціонарних та польових умовах.</p> <p>1. Основні типи польового житла. Гігієнічні вимоги, які пред'являються до землянок.</p>	таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 3–С.248-276. 24–С.61-92. 31. – С. 2-76.
61	Семінар	4	4		<p>Тема 18. Організація та проведення попереджувального санітарного нагляду за загальновійськовим будівництвом.</p> <p>1. Документи, які регламентують проведення попереджувального санітарного нагляду в ЗС України.</p> <p>2. Порядок узгодження проектів та прийняття об'єктів в експлуатацію.</p>	Мультимедій-на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 3–С.272-276. 24– С.61-74. 31 – 4-78
62	Практичне заняття	7	7		<p>Тема 18. Організація та проведення попереджувального санітарного нагляду за загальновійськовим будівництвом.</p> <p>1. Порядок узгодження проектів та прийняття об'єктів в експлуатацію.</p>	Мультимедій-на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 3–С.272-276. 24– С.61-74. 31 – 4-78
63	Самостійна робота	4	4		<p>Тема 18. Організація та проведення попереджувального санітарного нагляду за загальновійськовим будівництвом.</p> <p>1. Вимоги Статутів ЗС, які регламентують проведення попереджувального санітарного нагляду в ЗС України .</p>	таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 3–С.272-276. 24– С.61-74. 31 – 4-78
64	Лекція	2	2		<p>Тема 19. Санітарно-гігієнічний контроль за очищенням території розташування військ та військово-морських баз, охороною зовнішнього природного середовища від забруднення.</p> <p>1. Основні вимоги регламентуючих документів про охорону оточуючого природного середовища.</p> <p>2. Задачі військово-медичної служби по контролю за виконанням цих документів.</p> <p>3. Значення санітарної охорони водоймищ, гігієнічне нормування умов скидання стічної води у водоймища.</p>	Мультимедій-на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 3. С.110-112.

65	Семінар	4	4		<p>Тема 19. Санітарно-гігієнічний контроль за очищенням території розташування військ та військово-морських баз, охороною зовнішнього природного середовища від забруднення.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Принципи заходів з охорони оточуючого природного середовища. 2. Санітарні вимоги до устрою та експлуатації каналізаційних та очисних споруд. 3. Санітарно-гігієнічний контроль за організацією збирання, видалення та знезараження твердого сміття і нечистот в місцях дислокації військ. 	Мультимедій-на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 3. С.110-112
66	Практичне заняття	9	9		<p>Тема 19. Санітарно-гігієнічний контроль за очищенням території розташування військ та військово-морських баз, охороною зовнішнього природного середовища від забруднення.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Обстеження каналізаційних та очисних споруд військової частини. Оформлення акту обстеження. 2. Санітарно-гігієнічний контроль за організацією збирання, видалення та знезараження твердого сміття і нечистот в населених пунктах. 	Мультимедій-на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 3. С.110-112
67	Самостійна робота	4	4		<p>Тема 19. Санітарно-гігієнічний контроль за очищенням території розташування військ та військово-морських баз, охороною зовнішнього природного середовища від забруднення.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Організація санітарного нагляду за роботою каналізаційних споруд та очисткою стічних вод. 2. Здійснення контролю за експлуатацією очисних споруд. 	таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 3. С.110-112
68	Лекція	2	2		<p>Тема 20. Гігієна військового одягу, взуття та спорядження. Особиста гігієна військовослужбовців. Санітарно-гігієнічний контроль за лазнево-пральним обслуговуванням особового складу.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття про тепловий обмін людини з оточуючим середовищем. 2. Роль одягу та взуття в підтримці теплового балансу організму. 3. Принципи гігієнічного нормування теплозахисних властивостей військового одягу. Вимоги провідних документів. 	Мультимедій-на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 3. – С. 281-326 24.– С. 115-129.

69	Семінар	2	2		<p>Тема 20. Гігієна військового одягу, взуття та спорядження. Особиста гігієна військовослужбовців. Санітарно-гігієнічний контроль за лазнево-пральним обслуговуванням особового складу.</p> <p>1. Поняття про тепловий обмін людини з оточуючим середовищем.</p> <p>2. Роль одягу та взуття в підтримці теплового балансу організму. Основні гігієнічні вимоги до військового одягу, взуття та спорядження.</p> <p>3. Принципи гігієнічного нормування теплозахисних властивостей військового одягу. Вимоги провідних документів.</p>	Мультимедій-на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 3. – С. 281-326 24.– С. 115-129.
70	Практичне заняття	2	2		<p>Тема 20. Гігієна військового одягу, взуття та спорядження. Особиста гігієна військовослужбовців. Санітарно-гігієнічний контроль за лазнево-пральним обслуговуванням особового складу.</p> <p>1. Основні гігієнічні вимоги до військового одягу, взуття та спорядження.</p> <p>2. Організація та проведення тілесних оглядів.</p> <p>3. Здійснення контролю за експлуатацією військових лазень та пралень, додержанням технології прання обмундирування. Профілактика педикульозу у військах.</p>	Мультимедій-на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 3. – С. 281-326 24.– С. 115-129.
71	Самостійна робота	2	2		<p>Тема 20. Гігієна військового одягу, взуття та спорядження. Особиста гігієна військовослужбовців. Санітарно-гігієнічний контроль за лазнево-пральним обслуговуванням особового складу.</p> <p>1. Особиста гігієна військовослужбовців.</p> <p>2. Значення регулярного миття особового складу та зміни натільної та постільної білизни для профілактики захворювань шкіри та паразитарних захворювань.</p>	таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 3. – С. 281-326 24.– С. 115-129.

72	Семінар	4	4	<p>Тема 21. Предмет і задачі гігієни військової праці. Поняття про можливість проживання в комплексах озброєння та військово-технічних об'єктах. Медико-технічні вимоги до проживання в комплексах озброєння та військово-технічних об'єктах. Санітарно-гігієнічні вимоги до організації та проведення робіт в умовах впливу професійних шкідливих факторів.</p> <p>1. Предмет, задачі та методи досліджень. Взаємозалежність фізіологічних і психічних можливостей людини та умов бойової діяльності військ в сучасних умовах</p> <p>2. Задачі медичної служби по розробці принципів гігієнічного нормування дії шкідливих факторів, пов'язаних зі специфікою військової праці. Санітарно-гігієнічний контроль за проведенням заходів по профілактиці професійних захворювань.</p> <p>3. Коротка характеристика медико-технічних вимог до населеності комплексів озброєння та військово-технічних об'єктів. Комплексні показники, особливості їх використання при проектуванні, прийманні та експлуатації озброєння та військової техніки.</p> <p>4. Санітарно-гігієнічні вимоги, які визначають проведення робіт з професійними шкідливими факторами (РР, ДІВ, джерела ЗВЧ випромінювань, КРП та ін.).</p>	Мультимедій- на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 3– С.205-248 4. – С. 3-400. 5.– С.6-600
----	---------	---	---	---	---	---

73	Практичне заняття	10	10		<p>Тема 21. Предмет і задачі гігієни військової праці. Поняття про можливість проживання в комплексах озброєння та військово-технічних об'єктах. Медико-технічні вимоги до проживання в комплексах озброєння та військово-технічних об'єктах. Санітарно-гігієнічні вимоги до організації та проведення робіт в умовах впливу професійних шкідливих факторів</p> <p>1. Професійний і психофізіологічний відбір військових спеціалістів.</p> <p>2. Коротка характеристика медико-технічних вимог до населеності комплексів озброєння та військово-технічних об'єктів. Комплексні показники, особливості їх використання при проектуванні, прийманні та експлуатації озброєння та військової техніки.</p> <p>3. Санітарно-гігієнічні вимоги, які визначають проведення робіт з професійними шкідливими факторами (РР, ДІВ, джерела ЗВЧ випромінювань, КРП та ін.).</p>	Мультимедій-на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 3– С.205-248 4. – С. 3-400. 5.– С.6-600
74	Самостійна робота	2	2		<p>Тема 21. Предмет і задачі гігієни військової праці. Поняття про можливість проживання в комплексах озброєння та військово-технічних об'єктах. Медико-технічні вимоги до проживання в комплексах озброєння та військово-технічних об'єктах. Санітарно-гігієнічні вимоги до організації та проведення робіт в умовах впливу професійних шкідливих факторів</p> <p>1. Характеристика фізичних, хімічних і нервово-психічних факторів, що шкідливо впливають на здоров'я та боєздатність особового складу .</p>	Мультимедій-на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 3– С.205-248 4. – С. 3-400. 5.– С.6-600

75	Лекція	2	2		<p>Тема 22. Гігієна праці в бронетанкових і мотострілкових військах та артилерії.</p> <p>1. Організація, зміст та методика санітарно-гігієнічного контролю за умовами праці особового складу бронетанкових, мотострілкових військ та артилерії.</p> <p>2. Вплив шуму та вібрації на організм людини, особливості дії імпульсних шумів.</p> <p>3. Організація та проведення медичного контролю за підводним водінням танків.</p>	Мультимедій-на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 3.– С.346-360. 30. – С. 18-36.
76	Семінар	2	2		<p>Тема 22. Гігієна праці в бронетанкових і мотострілкових військах та артилерії.</p> <p>1. Організація, зміст та методика санітарно-гігієнічного контролю за умовами праці особового складу бронетанкових, мотострілкових військ та артилерії.</p> <p>2. Вплив шуму та вібрації на організм людини, особливості дії імпульсних шумів</p> <p>3. Комплексне обстеження умов праці військової частини (умови праці в ремонтних майстернях, парку бойових машин, акумуляторних, складі ПММ; додержання правил техніки безпеки при обслуговуванні та ремонті техніки та озброєння; додержання військовослужбовцями правил особистої гігієни). Оформлення акту обстеження. Вимоги провідних документів.</p>	Мультимедій-на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 3.– С.346-360. 30. – С. 18-36.
77	Практичне заняття	4	4		<p>Тема 22. Гігієна праці в бронетанкових і мотострілкових військах та артилерії.</p> <p>1. Способи виміру рівнів інтенсивності шуму та вібрації.</p> <p>2. Методи оцінки дії шумових навантажень на організм людини. Засоби захисту від дії шуму.</p> <p>3. Комплексне обстеження умов праці військової частини (умови праці в ремонтних майстернях, парку бойових машин, акумуляторних, складі ПММ; додержання правил техніки безпеки при обслуговуванні та ремонті техніки та озброєння; додержання військовослужбовцями правил особистої гігієни). Оформлення акту обстеження. Вимоги провідних документів.</p>	Мультимедій-на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 3.– С.346-360. 30. – С. 18-36.

78	Самостійна робота	2	2		<p>Тема 22. Гігієна праці в бронетанкових і мотострілкових військах та артилерії.</p> <p>1. Гігієнічна характеристика умов праці особового складу, який працює з ОТР та ПММ.</p>	Мультимедій-на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 3.– С.346-360. 30.– С. 49-64
79	Лекція	2	2		<p>Тема 23. Гігієна праці в ракетних військах.</p> <p>1. Особливості санітарно-гігієнічного забезпечення особового складу ракетних військ.</p> <p>2. Санітарно-гігієнічний контроль за будівництвом і експлуатацією об'єктів, які призначені для проведення робіт з КРП.</p> <p>3. Організація та проведення професійного відбору та медичного контролю за станом здоров'я осіб, які працюють з ракетним паливом.</p>	Мультимедій-на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 3.– С.346-360. 30.– С. 49-64
80	Семінар	2	2		<p>Тема 23. Гігієна праці в ракетних військах.</p> <p>1. Особливості санітарно-гігієнічного забезпечення особового складу ракетних військ.</p> <p>2. Санітарно-гігієнічний контроль за будівництвом і експлуатацією об'єктів, які призначені для проведення робіт з КРП.</p> <p>3. Організація та проведення професійного відбору та медичного контролю за станом здоров'я осіб, які працюють з ракетним паливом.</p>	Мультимедій-на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 3.– С.346-360. 30.– С. 49-64
81	Практичне заняття	4	4		<p>Тема 23. Гігієна праці в ракетних військах.</p> <p>1. Організація санітарно-гігієнічного контролю за використанням та справністю індивідуальних засобів захисту при проведенні робіт з компонентами ракетних палив (КРП)</p> <p>2. Організація та проведення попереджувального санітарного нагляду за будівництвом спец об'єктів та складів ракетного палива</p>	Мультимедій-на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 3.– С.346-360. 30.– С. 49-64

82	Самостійна робота	2	2		Тема 23. Гігієна праці в ракетних військах. 1. Гігієнічна характеристика компонентів та окислювачів ракетних палив	Мультимедій-на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 3.– С.346-360. 30.– С. 49-64 66– С.45-472
83	Лекція	2	2		Тема 24. Гігієна праці в радіотехнічних військах. 1. Гігієнічна характеристика умов праці на РЛС, РТС і при роботі з оптичними квантовими генераторами. 2. Організація та проведення санітарно-гігієнічного контролю за умовами праці особового складу, який працює з джерелами ЗВЧ, UVЧ, ВЧ і лазерного опромінення.	Мультимедій-на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 4.– С.183-197. 11.– С.3-124.
84	Семінар	2	2		Тема 24. Гігієна праці в радіотехнічних військах. 1. Гігієнічна характеристика умов праці на РЛС, РТС і при роботі з оптичними квантовими генераторами. 2. Організація та проведення санітарно-гігієнічного контролю за умовами праці особового складу, який працює з джерелами ЗВЧ, UVЧ, ВЧ і лазерного опромінення. 3. Медичний огляд осіб, які працюють з джерелами ЗВЧ, UVЧ, ВЧ і лазерного опромінення.	Мультимедій-на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 4.– С.183-197. 11.– С.3-124.
85	Практичне заняття	4	4		Тема 24. Гігієна праці в радіотехнічних військах. 1. Медичний огляд осіб, які працюють з джерелами ЗВЧ, UVЧ, ВЧ і лазерного опромінення. 2. Попереджувальний санітарний нагляд за будівництвом РЛС та РТС.	Мультимедій-на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 4.– С.183-197. 11.– С.3-124.
86	Самостійна робота	2	2		Тема 24. Гігієна праці в радіотехнічних військах. 1. Біологічна дія ЗВЧ, UVЧ, ВЧ і лазерного опромінення на організм людини. 2. Вплив на особовий склад інших шкідливих факторів при роботі на РЛС і РТС.	Мультимедій-на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 4.– С.183-197. 11.– С.3-124.

87	Лекція	2	2		Тема 25. Основи авіаційної гігієни. 1. Особливості санітарно-гігієнічного забезпечення особового складу авіаційної частини. 2. Особливості санітарно-гігієнічного контролю за організацією харчування льотного складу.	Мультимедій-на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 1– С.12-47. 4. – С.197-278.
88	Семінар	4	4		Тема 25. Основи авіаційної гігієни. 1. Особливості санітарно-гігієнічного забезпечення особового складу авіаційної частини. 2. Особливості санітарно-гігієнічного контролю за організацією харчування льотного складу. 3. Гігієнічна оцінка шкідливих факторів (різкі перепади барометричного тиску, дія прискорень, перевантажень і т. і.).	Мультимедій-на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 1– С.12-107. 4. – С.197-278.
89	Практичне заняття	4	4		Тема 25. Основи авіаційної гігієни. 1. Гігієнічна оцінка шкідливих факторів (різкі перепади барометричного тиску, дія прискорень, перевантажень і т. і.). 2. Заходи по профілактиці закачування.	Мультимедій-на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 1– С.12-107. 4. – С.197-278.
90	Лекція	2	2		Тема 26. Основи військово-морської гігієни. 1. Предмет і задачі військово-морської гігієни. 2. Деякі гідрологічні особливості морів, які мають гігієнічне значення. Морський клімат і акліматизація.	Мультимедій-на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 4.– С.278-311. 6. – С. 3-220
91	Семінар	4	4		Тема 26. Основи військово-морської гігієни. 1. Предмет і задачі військово-морської гігієни. 2. Деякі гідрологічні особливості морів, які мають гігієнічне значення. Морський клімат і акліматизація. 3. Гігієна розміщення особового складу на кораблі Гігієна праці особового складу на кораблі	Мультимедій-на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 4.– С.278-311. 6. – С. 3-220
92	Практичне заняття	4	4		Тема 26. Основи військово-морської гігієни. 1. Гігієна розміщення особового складу на кораблі 2. Гігієна праці особового складу на кораблі 3. Повітря, мікроклімат, вентиляція і освітлення корабельних приміщень.	Мультимедій-на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 4.– С.278-311. 6. – С. 3-220

93	Лекція	2	2		<p>Тема 27. Санітарно-гігієнічні заходи, які проводяться при ліквідації наслідків стихійних лих, аварій на атомних електростанціях (реакторах) та хімічно небезпечних об'єктах.</p> <p>1. Загальні поняття про стихійні лиха, технологічні катастрофи.</p> <p>2. Санітарно-гігієнічні заходи, які проводяться в період ліквідації наслідків аварій на АЕС і інших радіаційно-небезпечних об'єктах; санітарно-гігієнічні умови, які виникають після аварії (катастрофи); ступені забруднення радіаційними речовинами об'єктів зовнішнього середовища (вода, продукти харчування та ін.).</p> <p>3. Санітарно-гігієнічні заходи, які проводяться в період ліквідації медичних наслідків аварії на хімічно небезпечному об'єкті. Санітарно-гігієнічні умови, які виникають після аварії (катастрофи); забруднення СДОР об'єктів зовнішнього середовища. Спеціальна обробка.</p>	Мультимедій- на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 4– С. 311- 340.
----	--------	---	---	--	---	---	----------------------------------

94	Семінар	2	2		<p>Тема 27. Санітарно-гігієнічні заходи, які проводяться при ліквідації наслідків стихійних лих, аварій на атомних електростанціях (реакторах) та хімічно небезпечних об'єктах.</p> <p>1. Санітарно-гігієнічні заходи, які проводяться в період ліквідації наслідків аварій на АЕС і інших радіаційно-небезпечних об'єктах; санітарно-гігієнічні умови, які виникають після аварії (катастрофи); ступені забруднення радіаційними речовинами об'єктів зовнішнього середовища (вода, продукти харчування та ін.).</p> <p>2. Санітарно-гігієнічні заходи, які проводяться в період ліквідації медичних наслідків аварії на хімічно небезпечному об'єкті. Санітарно-гігієнічні умови, які виникають після аварії (катастрофи); забруднення СДОР об'єктів зовнішнього середовища. Спеціальна обробка.</p> <p>3. Профілактичні заходи у відношенні контингенту, який знаходиться на радіоактивно забрудненій території; спецобробка</p> <p>4. Санітарно-гігієнічні заходи, які проводяться в період ліквідації медичних наслідків стихійних лих (землетрус, повінь та ін.). Санітарно-гігієнічні умови, які виникають після стихійного лиха. Санітарний контроль за об'єктами зовнішнього середовища і умовами життєдіяльності населення.</p>	Мультимедій- на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 4– С. 311- 340.
95	Практичне заняття	4	4		<p>Тема 27. Санітарно-гігієнічні заходи, які проводяться при ліквідації наслідків стихійних лих, аварій на атомних електростанціях (реакторах) та хімічно небезпечних об'єктах.</p> <p>1. Профілактичні заходи у відношенні контингенту, який знаходиться на радіоактивно забрудненій території; спецобробка</p> <p>2. Вирішення ситуаційних задач.</p> <p>3. Вимоги провідних документів</p>	Мультимедій- на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 4– С. 311- 340. 62

96	Самостійна робота	2	2		<p>Тема 27. Санітарно-гігієнічні заходи, які проводяться при ліквідації наслідків стихійних лих, аварій на атомних електростанціях (реакторах) та хімічно небезпечних об'єктах.</p> <p>1. Санітарно-гігієнічні заходи, які проводяться в період ліквідації медичних наслідків стихійних лих (землетрус, повінь та ін.). Санітарно-гігієнічні умови, які виникають після стихійного лиха. Санітарний контроль за об'єктами зовнішнього середовища і умовами життєдіяльності населення.</p> <p>2. Сили та засоби СЕУ, які залучаються до ліквідації наслідків аварій, катастроф, стихійних лих. Основні задачі.</p>	Мультимедій-на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 4– С. 311-340. 2
97	Лекція	2	2		<p>Тема 28. Гігієнічний аналіз захворюваності та здоров'я військовослужбовців</p> <p>1. Донозологічна діагностика.</p> <p>2. Поняття факторів ризику. Абсолютний та відносний ризик.</p>	Мультимедій-на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 3. – С.164-205 24.– С. 438–466
98	Семінар	4	4		<p>Тема 28, Гігієнічний аналіз захворюваності та здоров'я військовослужбовців</p> <p>1. Донозологічна діагностика.</p> <p>2. Поняття факторів ризику. Абсолютний та відносний ризик. Відмінність ризиків. Атрибутивний ризик.</p> <p>3. Поняття про індекс здоров'я, порядок його визначення.</p>	Мультимедій-на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 3. – С.164-205 24.– С. 438–466
99	Практичне заняття	4	4		<p>Тема 28, Гігієнічний аналіз захворюваності та здоров'я військовослужбовців</p> <p>1. Факторний аналіз причин та умов виникнення захворювань інфекційної та неінфекційної патології.</p> <p>2. Поняття про індекс здоров'я, порядок його визначення.</p>	Мультимедій-на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 3. – С.164-205 24.– С. 438–466
100	Самостійна робота	2	2		<p>Тема 28, Гігієнічний аналіз захворюваності та здоров'я військовослужбовців</p> <p>1. Факторний аналіз причин та умов виникнення захворювань інфекційної та неінфекційної патології.</p>	Мультимедій-на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 3. – С.164-205 24.– С. 438–466

101	Самостійна робота	2	2		Тема 28, Гігієнічний аналіз захворюваності та здоров'я військовослужбовців 1. Відмінність ризиків. 2. Атрибутивний ризик.	Мультимедій- на презентація, таблиці, схеми, малюнки	Розділ 11: 3. – С.164- 205 24.– С. 438– 466
------------	----------------------	---	---	--	---	---	---

6. Індивідуальні завдання

Реферати (доповіді, повідомлення):

1. Організація санітарно-гігієнічного контролю за умовами праці особового складу танкових, мотострілкових військ та артилерії.
2. Вплив шуму та вібрації на організм людини, Методи оцінки дії шумових навантажень на організм людини. Засоби захисту від дії шуму.
3. Гігієнічна характеристика умов праці особового складу, який працює з отруйними технічними речовинами та паливно-мастильними матеріалами.
4. Особливості санітарно-гігієнічного забезпечення особового складу ракетних військ.
5. Особливості санітарно-гігієнічного забезпечення особового складу авіаційної частини.
6. Гігієнічна оцінка шкідливих факторів (різкі перепади барометричного тиску, дія прискорень, перевантажень і т. і.). Висотна хвороба.
7. Гігієнічна характеристика надводних і підводних кораблів. Особливості розміщення, харчування, водопостачання та лазнево-пральне обслуговування особового складу в приміщеннях берегової бази та на кораблі.
8. Норми радіаційної безпеки; основні санітарні правила при роботі з РР та іншими ДІВ, їх отриманні, зберігання та транспортуванні.
9. Вимоги до обладнання та експлуатації рентгенівських кабінетів, РГМ, слайдів РР, радіоізотопних лабораторій і радонових відділень
10. Предмет, задачі та методи санітарної токсикології. Гострі та хронічні отруєння. Принципи обґрунтування ГДК шкідливих речовин в повітрі робочих приміщень.
11. Особливості гігієни праці в друкарнях та майстернях хімічної чистки
12. Гігієнічний аналіз захворюваності особового складу працюючого з професійними шкідливостями.

7. Методи навчання

За джерелами знань використовують методи навчання:

словесні – розповідь, пояснення, лекція, інструктаж, робота з літературою;

наочні – демонстрація, ілюстрація, спостереження;

практичні – практична робота, вирішення задачі, самостійна робота.

Інтерактивні методи – дискусія, робота в малих групах, мозковий штурм, ділова гра, кейс-метод.

За рівнем самостійної розумової діяльності використовуються методи: пояснювальний, репродуктивний, проблемного викладу, частково-пошуковий (евристичний), дослідницький.

За системним підходом: стимулювання та мотивація; контроль та самоконтроль.

За основними етапами процесу: формування знань; формування умінь і навичок; застосування знань; узагальнення; закріплення; перевірка.

8. Види контролю та методи їх проведення

Види контролю:

Поточний контроль базових знань (тестові завдання);

Модульні підсумкові співбесіди

Тести множинного вибору у модульній контрольній роботі

Підсумковий (іспит з кредитного модулю);

Методи оцінювання результатів навчання

1. Індивідуальне усне опитування.

2. Тестовий контроль.

3. Вирішення типових практичних завдань.

4. Письмовий теоретичний контроль.

5. Індивідуальний контроль практичних дій та отриманих результатів

9. Розподіл балів кредитного модуля

Поточне оцінювання та самостійна робота	Екзамен	Сума
Кредитний модуль 1	40	100
Змістовий модуль 1		
60		

Порядок застосування рейтингової системи оцінювання

Рейтингова система оцінювання успішності з навчальної дисципліни доводиться ад'юнктам на першому занятті.

Рейтингова оцінка (сума балів), яку ад'юнкт набрав з навчальної дисципліни за результатом всіх видів навчальних занять, доводиться до ад'юнкта на останньому занятті.

Рейтингова оцінка (в балах) навчальної дисципліни визначається як сума рейтингового балу, що ад'юнкт набрав протягом навчальних занять, виконання індивідуального завдання та рейтингового балу за результатами відповідей на диференційованому заліку.

Для визначення оцінки за шкалою ЄКТС та національною шкалою рейтингова оцінка (в балах) навчальної дисципліни переводиться згідно з таблицею.

Умови допуску до іспиту

Іспит здійснюється по завершенню вивчення всіх тем дисципліни на останньому контрольному занятті.

Ад'юнкт допускається до **іспиту**, якщо він ліквідував заборгованість за всіма видами робіт, які передбачені робочим навчальним планом (робочою програмою навчальної дисципліни) та при вивченні дисципліни набрав кількість балів, не меншу за мінімальну.

Ад'юнкт, який набрав протягом семестру рейтингову оцінку з кредитного модуля менше за мінімальну кількість балів, до диференційованого заліку не допускається. Він отримує оцінку F (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни.

Оцінка знань ад'юнкта

Під час визначення оцінки ад'юнктів за іспит враховуються:

рівень фахової (наукової) підготовки, знання керівних документів, уміння творчо застосовувати отримані знання для вирішення практичних завдань;

якість доповіді (обґрунтованість, чіткість, стислість), здатність упевнено та правильно відповідати на питання, логічно будувати свою відповідь, аргументовано відстоювати свою точку зору.

Результати складання іспиту ад'юнктами оцінюються за 100-бальною шкалою, національною шкалою та шкалою ЄКТС.

Оцінка виставляється як середнє арифметичне із оцінок за відповіді на питання екзаменаційного білету з урахуванням оцінок за відповіді на всі додаткові питання.

При цьому:

90-100 балів відповідають оцінці за національною шкалою – “відмінно”, за шкалою ЄКТС – “A”;

82-89 балів – “добре” – “B”;

75-81 балів – “добре” – “C”;

66-74 бали – “задовільно” – “D”;

60-65 бали – “задовільно” – “E”;

30-59 балів – “незадовільно” – “FX” – з можливістю повторного складання;

0-34 бали – “незадовільно” – “F” – з обов'язковим повторним курсом навчання.

Знання ад'юнктів оцінюються за результатами відповідей на кожне з питань відповідного розділу за 100-бальною шкалою:

“96-100” – ад'юнкт має системні, глибокі знання, виявляє неординарні творчі здібності, вміє формулювати і визначати шляхи розв'язування проблеми, виявляє власне ставлення до них;

“90-95” – ад'юнкт має глибокі знання, здатний аргументовано і творчо використовувати їх у нестандартних ситуаціях, вміє формулювати і визначати шляхи розв'язування проблеми;

“82-89” – ад'юнкт вільно володіє матеріалом, застосовує знання в дещо змінній інтерпретації, використовує загальновідомі докази у власній аргументації;

“75-81” – знання ад’юнкта є достатньо повними, слухач вміє правильно аналізувати теоретичний матеріал, робити висновки. Відповідь повна, логічна, обґрунтована, але з деякими неточностями;

“65-74” – ад’юнкт правильно, логічно відтворює матеріал, застосовує знання у стандартних ситуаціях, розуміє основні теоретичні положення, вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок;

“60-65” – ад’юнкт виявляє знання і розуміння основних положень теоретичного матеріалу, вміє застосовувати знання при розв’язанні завдань за зразком. Відповідь його правильна, але недостатньо обґрунтована;

“50-59” – ад’юнкт знає близько половини теоретичного матеріалу, під час викладення матеріалу допускає суттєві неточності, для надання правильних відповідей йому потрібна допомога членів комісії;

“36-49” – ад’юнкт відтворює менше половини матеріалу, дає відповіді з допомогою членів комісії;

“21-35” – ад’юнкт фрагментарно відтворює незначну частину теоретичного матеріалу з зазначених питань співбесіди, виявляє невпевненість і неточність у відповідях на додаткові й навідні питання;

“1-20” – ад’юнкт не розрізняє об’єкта теоретичного матеріалу, не може дати відповідь на елементарні питання.

Оцінка визначається як середній бал за окремі питання. Максимальна оцінка становить 100 балів.

Загальна оцінка за іспит визначається як середньоарифметичне із оцінок членів підкомісії з округленням у найближчий бік до цілих чисел, за умови отримання ад’юнктом чем позитивних оцінок за кожен частину екзамену.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Значення R	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 - 100	A	відмінно
80 - 89	B	добре
65 - 79	C	
55 - 64	D	
50 - 54	E	задовільно
35 - 49	FX	
1 - 34	F	

Отримані результати вносяться до відомості обліку успішності.

10. Методичне забезпечення

1. Тексти та презентації лекцій.
2. Методичні розробки з аудиторних занять.
3. Методичні розробки з самостійної позааудиторної роботи слухачів.
4. Фонди оціночних засобів для поточного контролю рівня знань слухачів.
5. Критерії оцінки знань слухачів з дисципліни.

11. Рекомендована література

Основна (базова) література:

1. Ванханен В.Д., Лебедева Е.А. Руководство к практическим занятиям по гигиене питания. - М.: Медицина, 1987. - 257 с.
2. Військова гігієна (загальні питання): Підручник / Хижняк М.І., Бідненко Л.І., Якимець В.М., Власенко О.М., Іващенко С.М., Устінова Л.А. – К.: УВМА, 2011. - 528 с.
3. Військова гігієна (гігієна праці в окремих видах та родах військ): Підручник / Хижняк М.І., Бідненко Л.І., Якимець В.М., Власенко О.М., Устінова Л.А., Іващенко С.М., Гаврилко Є.В. – К.: УВМА, 2011. - 402 с.
4. Військова екологія: Підручник / Хижняк М.І., Бідненко, Рожков Г.С., Устінова Л.А., Іванько О.М. – К.: УВМА, 2012. - 660 с.
5. Военно-морская гигиена (учебное пособие). - Ленинград, 1975 - 221 с.
6. Гігієна військової праці : Підручник / Кожокару А.А., Баркевич В.А., Іванько Л.М. - К.: УВМА, 2019. - 232 с.
7. Гігієна дітей і підлітків: Підручник / За ред. член-кор. України, проф. В.І. Берзіня. – К.: Видавничий дім «Асканія», 2008. – 304 с.
8. Гігієна праці: Підручник/ А.М.Шевченко, О.П.Яворовський, Г.О. Гончарук та ін.: За ред. проф. А.М.Шевченка. 0 К.: Інфотекс, 2000.- 608с.
9. Гігієна харчування з основами нутріціології / Підручник. За ред. проф. Ципріяна В.І. - К.: Здоров'я. - 1999. - 569 с.
10. Гігієнічне обґрунтування розміщення радіолокаційних засобів в Збройних Силах України – Київ, УВМА, 2013.- 124 с.
11. Гигиеническая экспертиза пищевых продуктов. - Киев: Здоровья, 1989. - 157 с.
12. Збірник важливих офіційних матеріалів з санітарних і протиепідемічних питань (видання офіційне). - том 1.- Київ, 1995. с. 10-36.
13. Каган Ю.С. Общая токсикология пестицидов. - Киев: Здоровья. - 1981. - 260 с.
14. Комунальна гігієна (за ред. академіка Е.Г. Гончарука). – Київ: Здоров'я, 2003. – 369 с.
15. Королев Р.В. Санитарно-химическая экспертиза заводов и пищевых продуктов. - М.: Медицина, 1971. - 144 с.

16. Методы санитарно-гигиенических лабораторных исследований в санитарно-эпидемиологических учреждениях СА и ВМФ. - М. Воениздат, 1981.- ч. 1.- 255 с.- ч. 2.- 1987. -208 с.
17. Методичні рекомендації “Донозологічна діагностика стану здоров’я населення у зв’язку з впливом факторів навколишнього середовища” МР2.2.12. - 068 - 2000
18. Никберг И.И. Гигиена больниц.- Киев. Здоровья, 1993. -261 с.
19. Положение о лаборатории санитарно-гигиенического отдела санитарно-эпидемиологической станции. -М, 1983. -25 с.
20. Пособие по радиационной гигиене для военных врачей. -М. Воениздат, 1982. -103 с.
21. Правила устройства и содержания санитарно-гигиенических лабораторий санитарно-эпидемиологических учреждений СА и ВМФ. -М. Воениздат, 1986. -49 с.
22. Предупредительный санитарный надзор в гражданском строительстве . - Киев: Здоровья, 1972. - 186 с.
23. Превентивна медицина у військах: Підручник / Хижняк М.І., Верба А.В., Савицький В.Л., Якимець В.М. – К.: УВМА - 2018. –467 с.
24. Проведення санітарного нагляду за організацією харчування особового складу Збройних Сил в умовах стаціонарного розташування (загальні питання) - Київ. УВМА, 2015.- 92 с.
- 25.Радіаційна медицина (за ред. проф. А.П.Лазаря). - Київ: Здоров’я, 1993. -221 с.
- 26.Руководство по гигиене труда /Под ред. Н.Ф. Измерева. в 2-х т. - М.: Медицина, 1987. - Т. 1-2
- 27.Руководство по социальной гигиене и организации здравоохранения. В 2-х т. / Под ред. Ю.П.Лисицина. - М.: Медицина, 1987. - Т. 1-2.
- 28.Руководство к практическим занятиям по военной гигиене (под ред. О.Н. Карелина).-Кишинев, 1985 -138 с.
29. Санітарно-гігієнічний контроль за умовами праці особового складу сухопутних військ Збройних Сил України – Київ, УВМА, 2007.- 78 с.
30. Санітарно-гігієнічний контроль за умовами стаціонарного та польового розташування військ – Київ, УВМА, 2007.- 78 с.
- 31.Санітарно – гігієнічне забезпечення польового водозабезпечення військ – Київ, УВМА, 2004.- 92 с.

Бази даних:

База даних «Здоров’я для всіх. Україна»: Офіційний сайт Центру медичної статистики МОЗ України.URL: <http://medstat.gov.ua/ukr/news.html?id=203>

Державна служба статистики України: офіційний сайт.URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Европейская база данных «Здоровье для всех». Копенгаген: ЕРБ ВОЗ. URL: <http://www.euro.who.int>

Міжнародна асоціація «ЗДОРОВ'Я СУСПІЛЬСТВА»: <http://healthy-society.com.ua/>

Основні причини смертності від не інфекційних захворювань: інформ. бюл. ВОЗ. <http://www.who.int/>

Центр громадського здоров'я МОЗ України: <https://phc.org.ua/>

Центр контролю та профілактики захворювань: www.cdc.gov

Інформаційний ресурс

Інтернет-адреса постійного розміщення опису програми «ГІГІЄНА ТА ПРОФЕСІЙНА ПАТОЛОГІЯ» та відповідне методичне забезпечення до неї - знаходиться у відповідних розділах на навчальному порталі УВМА (Навчальний портал УВМА ([https://mcdl.mil.gov.ua/#Adjuncture, Doctoranture.html](https://mcdl.mil.gov.ua/#Adjuncture,Doctoranture.html)))

Реєстр медико-технологічних документів:
https://www.dec.gov.ua/cat_mtd/galuzevi-standarti-ta-klinichni-nastanovi/